

Skötsel av vuxna träd

Lär dig hur du bör sköta underhållet av dina fullvuxna träd, inklusive trädbesiktning, mulchning, gödning, beskärning och borttagning.

Se trädvård som en investering. Ett friskt träd ökar i värde i takt med åldern och ökar värdet på fastigheten, gör omgivningen vackrare, ger biologiskavärden och minskar energikostnaderna genom att ge svalkande skugga åt huset på sommaren och lä från kalla vindar på vintern.

Regelbundet underhåll för att värna om trädets hälsa och struktur gör att trädet kommer att öka i värde och förhindrar att kostsamma problem uppstår senare. Ett effektivt underhållsprogram med regelbundna besiktningar och åtgärder vid behov, som beskärning, mulchning, gödning och ytterligare jordförbättring hjälper dig att upptäcka problem och åtgärda dem innan de blir stora eller ödesdigra.

Trädbesiktning



Med regelbundna trädbesiktningar kan man upptäcka förändringar i ett trädets hälsa innan ett problem av något slag blir för allvarligt för att kunna lösas. Helst ska fullvuxna träd inspekteras med något års intervall och då utvärderas utifrån fyra olika kriterier: hur nya blad och knoppar utvecklas, bladens storlek, kvistars tillväxt och om det förekommer någon toppdöd i trädkronan.

Minskad tillväxt är ett ganska pålitligt tecken på att trädets vitalitet har förändrats. En erfaren arborist kan se hur kvistar har utvecklats jämfört med föregående år och på så sätt avgöra om trädets tillväxt har försämrats.

Andra tecken på att trädets kondition har försämrats är stamröta och toppdöd, eller både och. De här symptomen tyder ofta på problem som uppstått flera år tidigare. Lös bark, oregelbundna områden och tickor är vanliga tecken på röta.

Alla avvikelser som upptäcks under en besiktning, som insektsaktivitet och/eller fläckiga, deformerade, missfärgade eller döda blad och kvistar bör noteras och övervakas noga. Om du inte vet vad du ska göra kan du kontakta en arborist för att få tips och råd.

Mulchning

Mulchning kan minska stress genom att skapa en rotmiljö för träden med färre temperatur- och fuktförändringar än i omkringliggande jord. Mulch minskar konkurrensen från ogräs och gräs och förhindrar mekaniska skador genom att hålla trädgårdsredskap borta från trädets stam. Mulch är tillverkad av växtmaterial, som löv, tallbarr, torv eller förmulnad träflis och bidrar med näringsämnen till jorden när den bryts ned samt hjälper till att förbättra jordens biologiska kvalitet. För bästa effektivitet bör mulchen läggas i ett fem till tio centimeter tjockt lager och täcka så mycket av rotsystemet som möjligt (rötterna kan gå två till tre gånger längre ut än vad grenarna sträcker sig). När man lägger ut mulch bör man undvika att täcka trädets stam. En mulchfri zon runt stammen på någon decimeter räcker för att undvika att barken blir alltför fuktig.

Underhåll av trädets markmiljö

Underhåll av markmiljön är en annan viktig aspekt i vården av fullvuxna träd. Träd i stadsmiljöer växer ofta i jord som saknar näringsämnen, rätt pH-värde, dränering och porvolym (utrymme för luft och vatten) för att trädet ska kunna växa ordentligt. Rätt gödning utifrån trädets behov kan åtgärda många brister som begränsar tillväxten. Ibland kan det räcka att tillsätta näringsämnen till jorden, men jordens

pH-värde kan hindra växten från att ta upp näringsämnena. I så fall kan jordtillsatser som svavel och kalk och även vissa sorters mulch påverka pH-värdet och lindra trädets stress.

Dräneringssystem kan hjälpa om jorden är ständigt blöt, men grävning inom trädets rotzon kan göra mer skada än nytta. Kompakterad jord kan luckras upp mekaniskt eller med tryckluftsverktyg för att öka porositeten och rottillväxten. Var försiktig när du luckrar upp jord under trädets krona, så att du inte skadar trädets rötter. När du hanterar ett fullvuxet träd som bidrar mycket till din tomt är det väl värt investeringen i tid och pengar att testa jordart och jordens näringsinnehåll. En arborist kan få din jord testad på ett laboratorium och utifrån resultaten rekommendera lämplig åtgärd.



Beskärning

Beskärning kan ibland behövas för att ta bort döda, sjuka eller skadade grenar, förbättra trädets struktur och vitalitet samt minska risker, exempelvis grenbrott. Även om beskärning har många fördelar kan borttagandet av levande grenar skapa bestående skador. Ingen gren bör tas bort utan anledning. Om man tar bort stora grenar på fullvuxna träd bör beslutet vara noga övervägt.

Beskärning av stora träd kräver rätt utrustning, utbildning och erfarenhet. Om beskärningen innefattar klättring, sågning eller borttagandet av stora grenar är skyddsutrustning som skyddsglasögon och hörselkåpa nödvändigt. Arborister kan utföra arbetet säkert och minska risken för skador på både person och egendom. De kan också avgöra vilken typ av beskärning som behövs för att behålla eller förbättra trädens hälsa, utseende och säkerhet.

Borttagande

Även om borttagande av träd är en sista utväg kan det i vissa fall vara nödvändigt. En arborist kan hjälpa dig avgöra om ett träd bör tas bort och har dessutom den kompetens och utrustning som krävs för att på ett säkert sätt utföra arbetet. Borttagande rekommenderas när ett träd

- är dött eller döende eller utgör en fara som inte kan åtgärdas
- står i vägen för något eller skadar andra träd, och problemet inte kan lösas genom beskärning
- ska ersättas med en mer passande individ
- ska tas bort inför ett kommande byggprojekt.

Med rätt underhåll kan träd bidra med estetiskt och ekonomiskt värde till din fastighet. Dåligt skötta träd kan å andra sidan bli en avsevärd börda. Kontakta en *ETW* eller *ISA Certified Arborist* om du vill ha mer information om skötsel av uppvuxna träd.



Den här broschyren ingår i en serie publicerad av International Society of Arboriculture (ISA) som en del i deras program för konsumentinformation. Kanske kan någon av följande titlar i serien vara av intresse för dig:

Undvik konflikter mellan träd och ledningar

Undvik skador på träd vid byggnadsarbete

Fördelarna med träd

Köpa träd av hög kvalitet

Problem med insekter och sjukdomar

Skötsel av uppvuxna träd

Plantering av nya träd

Plantvård

Rätt teknik med mulch

Beskärning av uppvuxna träd

Identifiera riskträd

Hantering av träd som skadats på byggen

Val och placering av träd

Träd och gräsytor

Träd ger mervärde

Varför du ska anlita en arborist

Därför toppkapning skadar träd

©2011 (1998, 2004) International Society of Arboriculture.

Framtaget av International Society of Arboriculture (ISA), en organisation utan vinstsyfte som stödjer forskning kring trädvård runt om i världen och som ägnar sig åt att sköta och bevara skugg- och prydnadsträd. Om du vill ha mer information, kontakta: ISA, P.O. Box 3129, Champaign, IL 61826-3129, USA.

